

Prof. dr. Paulius Subačius	ORCID https://orcid.org/0000-0001-7301-9210
Mimezė šiuolaikinėje literatūroje: Wolfgango Iserio prieiga	Mimesis in contemporary literature: Wolfgang Iser's approach
<p>Nuo Platono ir Aristotelio klausimas, kas literatūriniame tekste (į)vyksta su tikrove, nėra praradęs aktualumo tiek lokaliaje, tiek tarptautinėje akademinėje perspektyvoje, nors dominuojančios imanentinės analizės šalininkai šią problematiką ignoruoja. Prasmingą šiuolaikinį mimezės fenomeno aiškinimą pateikęs recepcijos teorijos kūrėjas Wolfgango Iserio idėja Lietuvoje referuojamos beveik vien abstrakčioje plotmėje – retai tesiryžtama jas išbandyti interpretuojant konkretaus kūrinio ar autoriaus korpuso poetiką. Tokios interpretacijos eksperimentai baigiamuosiuose literatūrologinių studijų darbuose, analizavusiuose lietuvių ir kanadiečių prozą, buvo rezultatyvūs, pastaruosiu metu ėmė rodytis vienas kitas liuanistinis straipsnis, kuriame praktiškai operuojama Iserio fiktyvumo samprata. Tai leidžia instrumentinį recepcinės kritikos principų taikymą literatūros tekstų analizei mimezės aspektu laikyti perspektyvia alternatyva semiotinei, naratologinei, intertekstinei ir sociologinei analizei, kurios liuanistikoje vyrauja. Tarptautiniame kontekste Iserio fiktyvumo konceptą konkreitiems autoriams interpretuoti yra taikę tiek žymūs XX a. literatūros kritikai, pvz. J. Hillis Milleris (Henry James), Dorrit Cohn (Frantz Kafka), tiek mūsų dienų tyrėjai: Brian McHale (Jorge Luis Borges), Cathy Caruth (Toni Morrison), tačiau dėl Iserio prieigos komplikotumo tai nėra dažnà, todėl rizikinga, tačiau leidžianti išvengti mechaniškos kartotės praktika.</p>	<p>Since Plato and Aristotle, the question of what occurs with reality in literary texts has not lost its relevance in either the local or international academic perspective, although proponents of the dominant textual analysis practice ignore this issue. The ideas of Wolfgang Iser, the developer of reception theory, who presented a meaningful contemporary interpretation of the phenomenon of mimesis, are referred to in Lithuania almost exclusively in the abstract; rarely is anyone willing to test these ideas by interpreting the poetics of a specific work or the corpora of the author. Experiments with such interpretations in graduate theses of literary studies analyzing Lithuanian and Canadian prose have been fruitful, and recently a few articles on Lithuanian literature have appeared that practically apply Iser's concept of fictionalization. This allows the application of the principles of reception criticism to the analysis of literary texts in terms of mimesis to be considered a promising alternative to the semiotic, narratological, intertextual, and sociological analyses that predominate in Lithuanian studies. In an international context, Iser's concept of fictionalization has been applied to specific authors by prominent 20th-century literary critics, such as J. Hillis Miller (Henry James) and Dorrit Cohn (Frantz Kafka) and contemporary researchers, such as Brian McHale (Jorge Luis Borges) and Cathy Caruth (Toni Morrison). However, due to the complexity of Iser's approach, this is not common practice, and although risky, it allows one to avoid mechanical and simplistic interpretations.</p>